

Afnám stöðunefndanna leiðir til einföldunar

segir Runólfur Pálsson forstjóri Landspítalans um breytingar á lögum um stöðunefnd

■ ■ ■ Hávar Sigurjónsson

Nokkrar umræður hafa orðið að undanförunu um framkomuð frumvarp heilbrigðisráðherra um afnám stöðunefndanna sem hingað til hafa fjallað um ráðningar í störf millistjórnenda á heilbrigðisstofnunum. Af því tilefni ákvað Lækna-
blaðið að spyrja Runólf Pálsson forstjóra Landspítalans um viðhorf hans til þessarar breytingar sem nú er í samráðsgátt Alþingis.

„Almennt séð er ég sáttur við þessa breytingu,“ segir Runólfur. „Eins og fram kemur í umfjöllun um þær áætlanir sem eru til samráðs þá er fáheyrt að kveðið sé á um fastar ráðherraskipaðar hæfnisnefndir í lögum vegna umsókna um störf millistjórnenda á stofnunum ríkisins. Ég tel að einföldun sem þessi sé af hinu góða en að sjálfsgöðu þarf að vanda til verka við ráðningar. Í því tilliti skiptir máli að farið sé að lögum og reglum sem gilda um ráðningar í opinber störf en einnig að við mat á umsækjendum taki þátt í ferlinu hæfir einstaklingar með viðeigandi þekkingu til að leggja mat á hæfni umsækjenda. Ég legg ríka áherslu á slík sjónarmið.

Varðandi lækna- og hjúkrunarráð þá tel ég tilkomu fagrads spítalans af hinu góða og hef nú þegar ágæta reynslu af störfum þess en jafnframt væntingar um aukið framlag þess til starfsemi stofnunarinnar sem og aðhalds.“

Ef forstjóri hefur fagråd sér til ráðgjafar í stað stöðunefndar hvernig yrði það skipað?

„Sú tillaga sem fram kemur í áformum um lagasetningu frá heilbrigðisráðherra felst í því að samræma ferli ráðningar í stjórnunarstörf hjá hinu opinbera. Því munu ekki gilda sérreglur um tiltekinn störf millistjórnenda innan heilbrigðisstofnana og breytingin því ákveðin einföldun á ráðningarferlinu. Þetta setur forstjóra heilbrigðisstofnana í sömu

stöðu og aðra forstjóra hjá hinu opinbera en það er talið mikilvægt svo starfsemi heilbrigðisstofnana sé ekki þyngri í vöf-um en annarra stofnana þegar kemur að ráðningu opinberra starfsmanna. Ekki er gert ráð fyrir að sérstakt fagråd komi að stöðuveitingum en Landspítali hefur mótað ákveðið fyrirkomulag sem ætlað er að tryggja að lagaskilyrði séu uppfyllt og faglegt mat fari fram í hverju tilviki fyrir sig þannig að hæfasti umsækjandinn í starfið sé ráðinn hverju sinni.“

Hvaða skoðun hefur forstjóri LSH á því að Læknaråd og hjúkrunarråd hafa verið lögð niður?

„Læknaråd og hjúkrunarråd gegndu á árum áður mikilvægu ráðgjafarhlutverki fyrir forstjóra sjúkrahúsa. Eftir tilkomu framkvæmdastjóra lækninga og fram-

„Ákvörðunarvaldið er nú þegar hjá forstjóra og verður áfram“

kvæmdastjóra hjúkrunar minnkaði þörfin fyrir þessi hlutverk og á endanum var stjórnskipuleg staða þessara ráða lögð niður. Sama þróun hefur átt sér stað víða annars staðar. Aðkoma lækna, hjúkrunarfræðinga og annarra heilbrigðisstétta að stefnumótun og þróun spítalans er engu að síður mikilvæg en ég tel unnt að nýta hana undir merkjum núverandi fyrirkomulags. Enn fremur er mikilvægt að efla frekar þau fagråd sem starfa innan heilbrigðisstofnana þar sem forstjórar eiga að leita álits þeirra um mikilvægar ákvarðanir sem varða heilbrigðisþjónustu og skipulag stofnunar.“

Verður forstjóri LSH einráður um stöðuveitingar?

„Forstjóri Landspítala verður í sömu stöðu og allir aðrir forstjórar ríkisstofnana. Það er ljóst að forstjóri stofnunar á aldrei að vera einráður um stöðu-

veitingar, þar sem slík vinnubrögð stuðla ekki að heilbrigðri þróun eða árangri stofnunar, að mínu mati. Endanleg ábyrgð hvílir á forstjóra en um ráðningar gildir vel skilgreint ferli sem stjórnendur og sérfróðir aðilar koma að og miðast við að finna hæfasta einstaklinginn til að gegna starfinu. Þau viðmið breytast ekki og niðurstaða ráðningar verður ætíð að vera málefnaleg.“

Er þetta jákvætt þar sem verið er að flytja ákvörðunarvaldið á réttari stað?

„Ef það kemur til lagabreytingar í samræmi við áform ráðherra verður engin breyting á ákvörðunarvaldinu sjálfu. Ákvörðunarvaldið er nú þegar hjá forstjóra og verður áfram. Afnám stöðunefndanna leiðir til einföldunar og aukins samræmis innan stjórnsýslunnar. Þá leiðir breytingin til skilvirkni og hagkvæmni sem verður að vera eitt af leiðarljósum í rekstri heilbrigðisstofnunar. Engu að síður þurfa gæði og hæfni að vera okkar helsta leiðarljós. Þá verður ekki séð að sérstakar forsendur mæli með annarskonar framkvæmd við val millistjórnenda á heilbrigðisstofnunum en almennt gildir hjá hinu opinbera. Forstjóri ríkisstofnunar ber ábyrgð á ráðningu allra starfsmanna, stjórnenda sem og almennra starfsmanna. Samkvæmt lögum getur forstjóri framselt ráðningarvald sitt til annarra stjórnenda með ákveðnum hætti. Þetta hefur forstjóri Landspítala gert með því að framselja ráðningarvaldið til framkvæmdastjóra innan spítalans.“

Er hætt við að ráðningar sæti meiri gagnrýni fyrir vikið?

„Ég tel svo ekki vera. Það verður áfram að nálgast ráðningaferli af heilindum og samkvæmt viðmiðum í lögum. Niðurstaðan verður ætíð að vera málefnaleg og réttlætanaleg.“

„Afnám stöðunefndanna leiðir til einföldunar og aukins samræmis innan stjórnsýslunnar,“ segir Runólfur Pálsson forstjóri LSH.

Akureyrarklíníkin verður að veruleika

Þann 16. ágúst sl. var stofnsamningur Akureyrarklíníkurinnar undirritaður í Menntaskólanum á Akureyri, en samkvæmt honum á að starfrækja þekkingar- og ráðgjafarmiðstöð um ME-sjúkdóminn á Akureyri. Við það tilefni hafði Willum Þór Þórsson heilbrigðisráðherra þau orð að með „klíníkinni verður unnt að bæta þjónustu á landsvísi við sjúklinga sem glíma við ME-sjúkdóminn og styðja við rannsóknir og greiningu á sjúkdómnum.“

Þessi stofnun er á ýmsan hátt einstæð í sögu heilbrigðismála. Þarna verður til fyrsta stofnun í heimi sem vinnur á landsvísi við að sinna ME-sjúklingum og einstaklingum með langvarandi einkenni Covid.

Fyrir íslensk heilbrigðismál telst það einnig til tíðinda að þetta er fyrsta heilbrigðisstofnunin sem ætlað er að þjóna íbúum alls landsins sem ekki er staðsett á höfuðborgarsvæðinu. Þangað geta allir leitað óháð búsetu, en þurfa þó tilvísun frá heimilislækni. Auk þess mun þetta vera fyrsta stofnunin sem verður á sameiginlegri ábyrgð sjúkrahúss og heilsugæslu en auk ráðherra undirrituðu Hildigunnur Svavarsdóttir forstjóri Sjúkrahússins á Akureyri og Jón Helgi Björnsson forstjóri Heilbrigðisstofnunar Norðurlands samstarfssamninginn.

ME kemur oftast í kjölfar sýkingar

ME stendur fyrir *myalgic encephalomyelitis* sem er langvinnur þreytusjúkdómur sem veldur mikilli skerðingu á lífsgæðum. Fyrir um 75 árum geisaði stór faraldur á Norðurlandi. Í fyrstu var talið að um mænuveikifaraldur væri að ræða en nú þykir víst að hér hafi verið um aðra veirusýkingu að ræða sem leiddi til taugasjúkdómsins ME, þótt sýkillinn hafi aldrei fundist. Fyrir tilstilli mjög framsækinn lækna og vísindamanna undir forystu Björns Sigurðssonar á Keldum, sem rannsakaði þennan faraldur og birti greinar í alþjóðlegum læknatímaritum, fékk þessi sjúkdómur mikla athygli og fékk heitið Akureyrarveikin. Gekk ME-sjúkdómurinn lengi vel undir því nafni og því er heiti Akureyrarklíníkurinnar vísan í það heiti.

Margvíslegar veirusýkingar geta leitt til ME-sjúkdómsins. Við höfum nú séð að hluti þeirra sem fá Covid-19 sýkingu sitja uppi með langvarandi ME-lík einkenni

Undirritun samstarfssamnings um rekstur Akureyrarklíníkurinnar, frá vinstri: Hildigunnur Svavarsdóttir forstjóri Sjúkrahússins á Akureyri, Willum Þór Þórsson heilbrigðisráðherra og Jón Helgi Björnsson forstjóri Heilbrigðisstofnunar Norðurlands.

og má eiginlega segja að um faraldur sé að ræða.

Innlent og erlent samstarf

Meðal þeirra sem ávörpuðu samkomuna í MA á dögunum var Friðbjörn Sigurðsson krabbameinslæknir en hann hefur unnið ásamt öðrum að undirbúningi klíníkurinnar. Hann lýsti aðdragandanum og sagði að landlæknir og ráðherra hafi stutt hugmyndina ötullega frá upphafi.

Hann greindi einnig frá því að Akureyrarklíníkinni væri ætlað samhæfingarhlutverk á landsvísi og myndi því reyna að ná sem bestri samvinnu við aðrar heilbrigðisstofnanir og hagsmunaaðila. Má þar nefna Heilsustofnun NLFÍ í Hveragerði, Landspítalann, Reykjalund og ME-félagið. Þá er Akureyrarklíníkin nú þegar í töluverðu erlendu samstarfi, enda vekur þetta frumkvæði mikinn áhuga allra sem fást við þennan sjúkdóm.

Klíníkinni er ætlað að vinna að skráningu á ME-sjúkdómnum og stuðla að rannsóknum. Skráning á sjúkdómnum á landvísi er ákaflega mikilvæg forsenda

þess að unnt sé að sinna rannsóknum á sjúkdómnum. Friðbjörn minnti á í því samhengi hversu mikilvæg Krabbameinskráin hafi verið fyrir krabbameinsrannsóknir á Íslandi. Þá nefndi hann að það væri sérlega áhugavert að á Landspítala væri nú verið að vinna að stofnun rannsóknarseturs um langvinnar eftirstöðvar sýkinga og annarra áreita.

Endurheimt lífsins

Herdís Sigurjónsdóttir og Vilborg Ása Guðjónsdóttir sögðu við athöfnina frá reynslu sinni af því að fá ME og baráttu sinni við að fá viðurkenningu á sjúkdómnum og sjúkdómsbyrðinni. Sú síðarnefnda orðaði markmiðið með þessari stofnun svo „að fólk verði gripið snemma, verndað gegn skilningsleysi kerfisins og síðast en ekki síst eftir á sinni framför og á leið til bata, að því verði gert fært að endurheimta lífið“. Það fylgja því þessari nýstofnuðu Akureyrarklíník talsverðar væntingar, en fræðsla um sjúkdóminn meðal heilbrigðisstarfsmanna er sannarlega mikilvægt skref í þessari vegferð.

Rafbyssurnar koma ...

Allmiklar umræður hafa orðið eftir að íslenska lögreglan fékk heimild til þess að kaupa það sem hún kallar rafvarnavopn en almennt er kallað rafbyssur. Nú eru vopnin komin og verið að þjálfa lögreglumenn í notkun þeirra. Í framhaldi af notkun vopnanna geta heilbrigðisstarfsmenn átt von á því að þurfa að taka við þeim sem fyrir vopnunum verða. Þess vegna hefur ríkislögreglustjóri sent frá sér upplýsingaefni fyrir lækna og annað starfsfólk sem gæti fengið slíka sjúklinga til aðhlynningar.

Í skjalinu er vopnunum lýst þannig: „Vopnin skjóta pílum sem gefa frá sér rafpúlsa þegar þær hafa einstaklinginn. Píllarnar eru rúmlega 1 cm á lengd, með agnhald við oddinn og tengdar vopninu með vír. Þær geta stungist í gegnum föt. ... Einstaklingurinn finnur fyrir miklum sársauka og vöðvar viðkomandi herpast saman sem getur valdið því að einstaklingur falli niður, eftir því hvar píllurnar hafa ...“

Hvað sem fólk finnst um þessa lesningu er sjálfsagt að hvetja þá sem starfs síns vegna gætu þurft að veita aðhlynningu eftir beitingu vopnanna að kynna sér upplýsingarnar. **Vefslóðin er hér:** <https://www.logreglan.is/logreglan/um-logregluna/valdbeitingartaeki-logreglu/upplýsingar-til-heilbrigdisstarfsfólks/>